

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO.410.009.05.2016

P/16/076

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

ul. Kilińskiego 210, 90-980 Łódź

T +48 42 239 32 00, F +48 42 239 32 90

llo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	P/16/076 – Wykorzystanie monitoringu wizyjnego w szkołach i jego wpływ na bezpieczeństwo uczniów.
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi.
<i>Kontrolerzy</i>	Andrzej Cieniewski – doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LLO/24/2016 z dnia 22 kwietnia 2016 r. (akta kontroli str. 1)
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Gimnazjum Nr 4 im. Władysława Jagiełły w Piotrkowie Trybunalskim zwane dalej Gimnazjum lub Szkołą.
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Dariusz Tokarski – Dyrektor Gimnazjum od 1 września 2012 r. Poprzednio Dyrektorem Gimnazjum od 1 września 2007 r. do 31 sierpnia 2012 była Wioletta Stępień. (akta kontroli str. 2-3)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

Monitoring wizyjny, obejmujący aktualnie 17 kamer oraz urządzenia do obserwacji i rejestracji obrazów był elementem wspomagającym bezpieczeństwo w szkole. Monitoring zainstalowany został w listopadzie 2006 r. Na podstawie analizy stanu zagrożenia bezpieczeństwa w szkole oraz w związku z wymaganiami technicznymi niezbędnymi do utrzymania jego sprawności funkcjonalności, monitoring modernizowano w roku 2012 i w latach 2014-2015.

Zapewniona była sprawność techniczna urządzeń monitoringu. Prace zabezpieczające sprawne funkcjonowanie urządzeń, wykonywane były we własnym zakresie, a także przy okazji prac modernizacyjnych. Szkoła nie posiadała umów konserwacyjnych i nie ponosiła kosztów związanych z konserwacją monitoringu.

Szkoła nie zapewniła optymalnego wykorzystania szkolnego monitoringu wizyjnego ponieważ korzystała z monitoringu jedynie do odtwarzania przebiegu zdarzeń, nie wykorzystując go do przeciwdziałania zdarzeniom w czasie bieżącym.

Monitoring w szkole wykorzystywany był głównie do analizy zarejestrowanych zdarzeń w sytuacjach tego wymagających. Nie wykorzystywano systemu monitoringu do obserwacji sytuacji w szkole w trakcie zajęć a także w przerwach międzylekcyjnych, tj. w czasie największego prawdopodobieństwa wystąpienia niewłaściwych zachowań uczniów.

Stwierdzone nieprawidłowości w związku z funkcjonowaniem szkolnego monitoringu dotyczyły niewykonywania obowiązków określonych w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie

o ochronie danych osobowych, dotyczących zbioru z monitoringu, jako zbioru danych osobowych². Nieprawidłowością było niezgłoszenie do rejestracji Generalnemu Inspektorowi Danych Osobowych zbioru danych osobowych ze szkolnego monitoringu wizyjnego przed rozpoczęciem pracy przez monitoring w 2006 r. tj. przed rozpoczęciem przetwarzania danych osobowych w zbiorze danych. oraz nie nadanie identyfikatora wicedyrektorowi Gimnazjum, któremu udzielono upoważnienia do przetwarzania danych w systemie informatycznym monitoringu szkolnego.

W Gimnazjum podejmowane były działania organizacyjne i techniczne służące bezpieczeństwu uczniów w szkole. W Gimnazjum dokonywano systematycznej diagnozy bezpieczeństwa w szkole.

Niezgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach³ dokumentowano wypadki z udziałem uczniów, bowiem niekompletne były wpisy w rejestrze wypadków i sporządzanych protokołach wypadkowych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działania na rzecz rozpoznania, zapewnienia i poprawy bezpieczeństwa uczniów na terenie szkoły.

1.1. Warunki organizacyjne i podejmowane działania służące zapewnieniu bezpieczeństwa w szkole.

- 1.1.1. W statucie (27 kwietnia 2016 r.) szkoły zawarto postanowienia dotyczące zapewnienia bezpieczeństwa uczniów w szkole, warunki pobytu w szkole oraz zakres zadań nauczycieli związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę. W szczególności zapisano, że:

„szkoła przestrzega zasad bezpieczeństwa oraz zasad promocji i ochrony zdrowia poprzez:

- sprawowanie przez nauczycieli dyżurów na terenie budynku podczas przerw śródlekcyjnych,
- zapewnienie uczniom ochrony przed przemocą, uzależnieniami, demoralizacją oraz innymi przejawami patologii społecznej poprzez działalność profilaktyczną organizowaną przez pedagoga i wychowawców zgodną z programem wychowawczym szkoły i programem profilaktyki,
- funkcjonowanie monitoringu wizyjnego na terenie szkoły....”

(akta kontroli str. 4-7)

- 1.1.2. W statucie szkoły umieszczono postanowienia o objęciu budynków i terenu szkoły nadzorem kamer szkolnego systemu monitoringu, w celu zapewnienia bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki (§ 3 pkt f).

(akta kontroli str. 6)

- 1.1.3. W programie wychowawczym szkoły określono i zapisano zasady wykorzystania zapisów z monitoringu dla realizacji misji wychowawczej szkoły. W pkt 5 programu w zadaniach dotyczących poszanowania mienia swojego, kolegów i szkoły zapisano „Obserwacja życia szkoły, szybkie reagowanie na niewłaściwe zachowania, wykorzystanie monitoringu wizyjnego”.

(akta kontroli str. 10)

² Dz. U z 2016 r. poz.922

³ Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 ze zm.

Ponadto w programie wychowawczym szkoły oraz klasowych programach wychowawczych przewidziano zapoznanie uczniów z dokumentacją szkolną. W dokumentach np. statucie, programie wychowawczym oraz profilaktyki zawarte były zapisy dotyczące wykorzystania monitoringu w celu zapewnienia bezpieczeństwa i rozwiązywania spraw wychowawczych (dewastacja mienia). Zagadnienia te były omawiane również na godzinach wychowawczych.

Uczniowie zapoznani zostali z zasadami i miejscem działania monitoringu w szkole w pierwszym dniu nauki w klasach pierwszych. Oprócz omawianych wówczas zasad bezpieczeństwa wychowawcy z pierwszymi klasami przechodzą po szkole, które poznają obiekt szkolny wraz z zasadami i miejscem działania monitoringu. Z opinii wychowawców klas wynika, że uczniowie mają świadomość, iż monitoring funkcjonuje również w celu rozwiązywania wszelkich spraw o charakterze wychowawczym.

(akta kontroli str. 6, 9, 11, 15, 247)

Działania wychowawcze podlegały analizie i modyfikacji zgodnie z potrzebami. W procesie zmian uczestniczyli rodzice, uczniowie i nauczyciele. Analizy podejmowanych działań wychowawczych dokonywano m.in. z wykorzystaniem: ankiet dla rodziców, uczniów, nauczycieli oraz pracowników niepedagogicznych, obserwacji zachowania uczniów podczas lekcji i przerw, ewidencjonowania niewłaściwych zachowań, rozmów z nauczycielami i rodzicami, dokumentów szkolnych. Analizę podejmowanych działań wychowawczych przeprowadzano również poprzez: ewaluację wewnętrzną szkoły, spotkania zespołów nauczycieli uczących w danej klasie, indywidualne rozmowy z uczniami, rodzicami, nauczycielami.

Przedmiotem analiz w zakresie działań wychowawczych były m.in. zagadnienia: „Respektowane są normy społeczne.” „Wykorzystywane są zasoby środowiska na rzecz wzajemnego rozwoju.” „Organizacja i efektywność pomocy psychologiczno-pedagogicznej.” Wynikiem prowadzonych analiz było m.in. dokonywanie modyfikacji procedur i działań. Przykładowo:

- modyfikacja procedury „Znieważenie i naruszenie nietykalności osobistej nauczyciela lub pracownika szkoły”,
- wprowadzenie szkolnej procedury Niebieska Karta
- indywidualne oddziaływania wobec uczniów - zaangażowani uczniowie, rodzice i nauczyciele:

(akta kontroli str. 16-71, 248-249)

- 1.1.4. Dyrektor zorganizował nadzór nad uczniami w czasie przerw lekcyjnych. W statucie zapisano, że „Opieką sprawowaną przez nauczycieli dyżurujących objęci są uczniowie również podczas każdej przerwy międzylekcyjnej, 10 minut przed pierwszą lekcją w szkole, po zajęciach w szatni zgodnie z planem dyżurów (§ 3 pkt 11 ppkt 3) oraz, że Dyrekcja szkoły ustala harmonogram dyżurów nauczycieli podczas przerw międzylekcyjnych, przed i po lekcjach, zgodnie z przydziałem godzin pracy w danym dniu. Dyżury pełnione są zgodnie z zatwierdzonym Regulaminem pełnienia dyżurów przez nauczycieli (§ 3 pkt 11 ppkt 7)

(akta kontroli str. 7)

Dyrektor opracował regulamin pełnienia dyżurów i harmonogramy dyżurów. Kontrolował doraźnie i zgodnie z planem nadzoru pedagogicznego systematyczność pełnienia dyżurów podczas przerw.

(akta kontroli str. 72-74, 75-87)

Zastępstwa na dyżurze w przypadku braku możliwości jego pełnienia przez wyznaczoną w harmonogramie osobę uregulowane zostały w regulaminie pełnienia dyżurów w sposób następujący: nauczyciel przyjmujący zastępstwo za nieobecnego nauczyciela dyżurującego przejmując również jego dyżury przed lekcją. Jeżeli nauczyciel w tym czasie pełni własny dyżur, to dyrektor szkoły może zobowiązać w tym czasie innego nauczyciela do pełnienia dyżuru.

(akta kontroli str. 72)

W sprawie realizowania opieki nad uczniami również na świeżym powietrzu w okresach gdy warunki atmosferyczne pozwalały na spędzanie tego czasu stosownie do przepisów § 14 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach Dyrektor wyjaśnił, że „W szkole przewiduje się opiekę nad uczniami również na świeżym powietrzu w okresach, gdy warunki atmosferyczne pozwalają na spędzenie tego czasu na zewnątrz budynku. Jednak nauczyciele nie zgłaszali w ostatnich latach do dyrektora ani potrzeby, ani chęci organizowania i korzystania z takich zajęć. Również sami uczniowie i ich rodzice nie wykazywali zainteresowania taką formą zajęć na świeżym powietrzu podczas przerw międzylekcyjnych.

Przewidziano natomiast realizację m. in. zajęć wychowania fizycznego na boiskach szkolnych oraz wszelkich imprez szkolnych – np. Dzień Dziecka, Dzień Sportu.

W ocenie dyrektora organizacja takich zajęć wiąże się z zagrożeniem pojawienia się w tych miejscach osób niepożądanych. Jedynym bowiem miejscem, w którym mogłyby się takie zajęcia odbyć jest boisko szkolne. Z uwagi na fakt, iż przez boisko szkolne prowadzi droga do wejścia na miejski basen Ośrodka Sportu i Rekreacji, nie można wykluczyć sytuacji zaistnienia w tym miejscu sytuacji niepożądanych, związanych z przemieszczaniem się osób trzecich”.

(akta kontroli str. 249-250)

Dyrektor prowadzi „Rejestr wypadków uczniów” ostemplowany pieczęcią gimnazjum (pierwszy wpis dokonany 13 marca 2008 r.) wg wzoru określonego w załączniku nr 2 do rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach. Rejestr posiadał nieusystematyzowany sposób numeracji wypadków (pomyłki w numeracji, lata kalendarzowe, lata szkolne), nieuzupełnione wpisy w niektórych kolumnach (brak daty i rodzaju wypadku, brak wpisu dot. środków zapobiegawczych i wydanych zarządzeń).

W okresie od 2008 – 2016 do czasu zakończenia kontroli) zaewidencjonowano ogółem 53 wypadki, z tego: 45 – na zajęciach W-F lub innych sportowych, 6 – na korytarzu, schodach na terenie szkoły oraz 2 – w czasie wycieczki szkolnej.

(akta kontroli str. 88 - 92)

W dokumentacji szkoły znajdowały się tylko cztery protokoły powypadkowe. Dwa z nich nie zawierały oznaczenia roku sporządzenia, pozostałe z 2015 i 2016 r. Żaden z protokołów nie zawierał daty podpisania. Nie wszystkie punkty protokołów były wypełnione (rodzaj wypadku, udzielona pomoc, środki zapobiegawcze, wykaz załączników do protokołu, pouczenia poszkodowanego, potwierdzenia zaznajomienia się z protokołem otrzymania protokołu). Do protokołów załączono oświadczenia osób sprawujących bezpośredni nadzór nad poszkodowanym w chwili wypadku. Innej dokumentacji powypadkowej nie ma.

(akta kontroli str. 93-104)

1.1.5. Szkoła posiadała opracowane procedury działania (postępowania) w 25 różnych zaistniałych sytuacjach w tym m.in.:

- w sytuacji klęsk żywiołowych i zagrożeń terrorystycznych (w tym incydencie bombowym), wypadków,
- kradzieży, niszczenia mienia, fałszowania dokumentów szkolnych,
- znalezienie narkotyków przy uczniach lub na terenie szkoły, posiadania lub używania przez ucznia wyrobów tytoniowych, picia alkoholu,
- naruszenia nietykalności osobistej nauczyciela lub pracownika szkoły, agresji i innych czynów karalnych.

W procedurach nie wskazano na możliwość wykorzystania monitoringu szkolnego. W programie wychowawczym szkoły oraz klasowych programach wychowawczych przewidziano zapoznanie uczniów z dokumentacją szkolną na godzinach wychowawczych. Ponadto przypominane były procedury każdorazowo w sytuacjach, gdy wystąpiło niewłaściwe zachowanie i w celach profilaktycznych. Procedury dostępne są: tablica przed sekretariatem, w pokoju nauczycielskim oraz bibliotece.

(akta kontroli str. 105-107, 251)

1.1.6. Szkoła podejmowała działania w celu promowania tematyki prewencji kryminalnej dotyczącej bezpieczeństwa dzieci oraz współpracowała z instytucjami państwowymi i organizacjami pozarządowymi w celu podnoszenia bezpieczeństwa w szkole i środowisku lokalnym. Przedstawiając w wyjaśnieniu zakres i formy tych działań dyrektor wskazał m.in.:

- w zakresie promowania prewencji kryminalnej dotyczącej bezpieczeństwa dzieci
 - edukację prawną uczniów ,
 - integrację (zajęcia warsztatowe dla uczniów klas pierwszych prowadzone przez pedagogów szkolnych, wycieczki, imprezy klasowe szkolne, działania SU);
 - edukację rodziców - podnoszenie ich kompetencji oraz wiedzy dotyczącej wychowania oraz zachowań ryzykownych młodzieży.
 - pomoc psychologiczno - pedagogiczna dla uczniów, rodziców i nauczycieli;
 - promowanie aktywnego stylu życia (udział w zajęciach sportowych);
- współpracę z instytucjami państwowymi np.:
 - Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
 - Stacja Sanitarno Epidemiologiczna – w ramach realizacji programów profilaktycznych- „Dopalaczom mówimy- STOP” oraz „Znajdź właściwe rozwiązanie”
 - Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna.
 - Sąd Rodzinny i Policja –odpowiedzialność prawna nieletnich
- współpracę z organizacjami pozarządowymi np."
 - Stowarzyszeniem na rzecz rozwoju edukacji „Drogowskazy” (szkolenie nauczycieli oraz warsztaty dla uczniów – tematyka związana z cyberprzestrzenią w ramach programu- „Bezpieczna i przyjazna szkoła”,
 - Stowarzyszeniem Wzajemnej Pomocy Abstynenckiej „Pałacyk” (Promocja zdrowego stylu życia – konkursy dla młodzieży, udział w spotkaniach- konferencja dla pedagogów, terapia uzależnień w tym behawioralnych).

(akta kontroli str. 108-159)

1.1.7. W latach 2007 - 2016 rodzice uczniów złożyli do Delegatury KO w Piotrkowie Trybunalskim dwie skargi dotyczące bezpieczeństwa uczniów w Gimnazjum. W anonimie zgłoszono skargę dotyczącą bezpieczeństwa uczniów na zajęciach prowadzonych przez dyrektora.

W drugim przypadku rodzice uczennicy kl. Ie skarżyli się na sytuację wychowawczą w klasie.

W wyniku podjętych kontroli doraźnych w pierwszym przypadku nie potwierdzono zarzutów przedstawionych w skardze i nie formułowano zaleceń, natomiast w drugiej sprawie ustalenia wskazały potrzebę wydania w trybie nadzoru pedagogicznego niżej podanych zaleceń:

- w działania szkoły mające na celu sukcesywne łagodzenie konfliktu wśród uczniów klasy, w poprawę relacji w zespole klasowym włączyć cały zespół nauczycieli uczących w klasie,
- wzmocnić nadzór pedagogiczny nad realizacją przez nauczycieli zadań wychowawczych,
- kontynuować współpracę z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną m.in. zorganizować warsztaty dla uczniów będących w konflikcie,
- otoczyć szczególną opieką i pomocą J. K. Wspierając ją w trudnych sytuacjach wynikających z życia szkoły."

(akta kontroli str. 162)

- 1.1.8. Kurator Oświaty w Łodzi w informacji dla NIK przedstawił sposób sprawowania nadzoru nad szkołą w zakresie zapewnienia uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki oraz kontroli funkcjonowania szkolnego systemu monitoringu wizyjnego, podając m.in.:

W latach 2007 - 2015 Łódzki Kurator Oświaty sprawował nadzór pedagogiczny nad Gimnazjum Nr 4 w Piotrkowie Tryb. w zakresie m.in. zapewnienia uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki i pracy prowadząc następujące formy nadzoru:

Przeprowadzone zostały kontrole doraźne: 10.02.11r. - w związku z bezpieczeństwem uczniów na lekcjach, które prowadził dyrektor szkoły - bez zaleceń,

13.05.2009 r. – dotycząca sytuacji wychowawczej w kl. I e - 4 wnioski

Ponadto przeprowadzono kontrole planowe: 7.05.2015 r. – w zakresie prowadzonych przez szkołę działań wychowawczych i zapobiegawczych wśród dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem. - bez zaleceń .

W latach 2007 - 2016 Kuratorium Oświaty w Łodzi nie prowadziło działań nadzorujących wykorzystanie monitoringu wizyjnego i jego wpływu na bezpieczeństwo uczniów. Jako uzasadnienie Łódzki Kurator Oświaty wskazał, że w podanym okresie nie otrzymał żadnych niepokojących informacji, z których wynikałoby, że monitoring wizyjny w Gimnazjum nr 4 w Piotrkowie Tryb. jest wykorzystywany niezgodnie z prawami dziecka i ucznia. Tematyka ta nie była także przedmiotem kontroli planowych.

(akta kontroli str. 161-196)

1.2. Rozpoznanie zagrożeń bezpieczeństwa szkoły.

- 1.2.1. Dyrektor szkoły, co najmniej raz w roku przeprowadzał kontrolę (udokumentowaną protokołem) zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do szkoły, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki.

Kontrole przeprowadzały komisje powołane przez Dyrektora w składzie: wicedyrektor szkoły, społeczny inspektor pracy, kierownik gospodarczy. Zakresem przedmiotowym kontroli były :

- teren wokół budynku: stan ogrodzenia, stan barierek zabezpieczających przed bezpośrednim wejściem na jezdnię, stan dróg dojazdowych i chodników, sposób zabezpieczenia otworów kanalizacyjnych i studzienek, stan oświetlenia, stan boiska,

stan rynien i urządzeń odgromowych, stan elewacji zewnętrznej budynku, okien, krat, drzwi wejściowych;

- teren szkoły: stan wyjść ewakuacyjnych, stopień zabezpieczenia pomieszczeń niedostępnych uczniom, stan schodów, stan korytarzy, stan sal lekcyjnych, stan sali gimnastycznej, stan pomieszczeń sanitarnych, stan kuchni i zaplecza, stan gabinetów, stan pokoju nauczycielskiego.

Protokoły zawierały oceny stanu faktycznego i opis koniecznych do wykonania prac. Dyrektor – na podstawie wyników kontroli – potwierdzał gotowość obiektu do rozpoczęcia zajęć dydaktyczno-wychowawczych. W przypadku konieczności wykonania prac remontowo-inwestycyjnych wymagających nakładów finansowych lub środków technicznych przekraczających możliwości szkoły, Dyrektor występował o ich sfinansowanie lub przeprowadzenie do organu prowadzącego tj. do Gminy Miasta Piotrkowa Trybunalskiego (m.in. naprawa podłóg, naprawa nawierzchni parkingu, montaż głównego wyłącznika prądu elektrycznego, ekspertyzy i pomiary dotyczące konstrukcji dachu nad salą gimnastyczną). Nie formułowano w protokołach wniosków dotyczące rozbudowy lub funkcjonowania systemu monitoringu wizyjnego.

(akta kontroli str. 197-223)

- 1.2.2. Budowa szkolnego monitoringu nastąpiła w listopadzie 2006 roku. Dyrektor wyjaśnił, że nie ma zatem wystarczającej wiedzy pozwalającej stwierdzić, czy budowa szkolnego monitoringu poprzedzona była przeglądem stanu bezpieczeństwa szkoły.

Natomiast rozbudowa monitoringu – przeprowadzona w roku 2012 i latach 2014-2015, w przypadku umieszczenia kolejnych kamer – wynikała m. in. z analizy zdarzeń niepożądanych, w tym m.in. wystąpienia kradzieży. W celu przeciwdziałania zjawisku kradzieży umieszczono kamery – jedną bezpośrednio przy wjeździe na parking, drugą natomiast na samym parkingu szkoły. A zatem rozpoznanie zagrożenia, mimo że nie poparte było statystykami policyjnymi i straży miejskiej z danego obszaru, to jednak w ocenie dyrektora stanowiło zasadne przekonanie o ewentualnym zagrożeniu.

(akta kontroli str. 224-227)

- 1.2.3. W Gimnazjum Nr 4 w Piotrkowie Trybunalskim prowadzona była systematyczna diagnoza problemu zapewnienia bezpieczeństwa w szkole. Od roku szkolnego 2011/2012 przeprowadzane były ankiety wśród uczniów i rodziców dotyczące poczucia bezpieczeństwa dzieci w szkole. Tematyka bezpieczeństwa uczniów podejmowana jest w statucie, programie wychowawczym i profilaktyki szkoły oraz klasowych programach wychowawczych. Pedagodzy ewidencjonują niewłaściwe zachowania gimnazjalistów. Odbывают się spotkania zespołów klasowych, na których omawiane są aktualne problemy klasowe oraz sposoby ich rozwiązywania. Na bieżąco prowadzona jest obserwacja życia szkoły. W roku szkolnym 2014/2015 w ramach ewaluacji wewnętrznej szkoły został zbadany problem „Organizacja i efektywność działań profilaktycznych w zakresie agresji i przemocy w szkole.”

W roku szkolnym 2014/2015 92% ankietowanych uczniów twierdziło, że czuje się w szkole bezpiecznie. Według opinii rodziców 97,5% uczniów raczej dobrze czuje się w szkole, w tym 47,5% twierdziło, że zdecydowanie dobrze.

W szkole prowadzone są liczne działania w zakresie przeciwdziałania agresji i przemocy. Ankietowani nauczyciele wymieniali w kolejności następujące działania, które wpływają na poczucie bezpieczeństwa uczniów w szkole tj.:

- diagnoza bezpieczeństwa uczniów w szkole 90%

- interwencje w sytuacjach zajścia zdarzenia, wyciąganie konsekwencji 87,5%
- kształtowanie postaw uczniów (np. tolerancji, odpowiedzialności) 85%
- zachęcanie uczniów do zgłaszania aktów przemocy 82,5%
- współpraca z rodzicami 80%
- doskonalenie nauczycieli 80%
- rozwijanie u uczniów umiejętności komunikowania się, asertywności 67,5%

Zdaniem badanych rodziców w ramach profilaktyki agresji i przemocy w celu poprawy bezpieczeństwa w szkole prowadzi się następujące działania :

- kontrola wejść i wyjść ze szkoły 58%
- pomoc psychologiczno- pedagogiczna 57%
- uroczystości szkolne 49%
- zajęcia edukacyjne nt. agresji i przemocy 43%
- współpraca z rodzicami 43%

Pracownicy niepedagogiczni również wymieniali znane im działania podejmowane w szkole, w celu zapewnienia bezpieczeństwa uczniom:

- monitoring,
- dyżury na przerwach,
- kontrola wejść i wyjść ze szkoły osób trzecich i uczniów,
- rozmowy z pedagogiem,
- szkolenia kadry,
- pogadanki na lekcjach

W szkole określono następujące cele dla systemu monitoringu:

- zwiększenie bezpieczeństwa społeczności szkolnej oraz osób przebywających na terenie szkoły,
- ograniczenie zachowań niepożądanych, destrukcyjnych zagrażających zdrowiu, bezpieczeństwu uczniów,
- wyjaśnianie sytuacji konfliktowych,
- ustalanie sprawców czynów nagannych (bójki, zniszczenia mienia itp.) na terenie szkoły,
- ograniczanie dostępu do szkoły i jej terenu osób nieuprawnionych i niepożądanych,
- zmniejszenie ilości zniszczeń i kradzieży na terenie szkoły,
- zapewnienie bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki,
- sprawowanie nadzoru pedagogicznego.

(akta kontroli str. 228-235, 254-256)

Uwagi
dotyczące
badanej
działalności

Szkoła przedstawiła w dokumentacji szkolnej monitoring jako narzędzie zapewnienia bezpiecznych warunków pobytu w szkole oraz wpływające na wychowanie uczniów, jednak nie wykazała go jako elementu systemu bezpieczeństwa. W dokumentacji opisującej procedury postępowania w przypadku wystąpienia zdarzeń niepożądanych, nie ujęto wykorzystania systemu monitoringu.

Zdaniem NIK, sposób wykorzystania systemu monitoringu wizyjnego, którego jednym z celów funkcjonowania jest przeciwdziałanie występowaniu zdarzeń niepożądanych winien zostać wykazany również w procedurach postępowania w sytuacjach kryzysowych, jako spójny element systemu bezpieczeństwa szkoły.

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości.

1. Wpisy w rejestrze wypadków, prowadzonym w Gimnazjum były niekompletne. Nie wypełniano niektórych pozycji, wymaganych wzorem stanowiącym załącznik nr 2 do rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach, tj.: daty i rodzaju wypadku, zastosowanych środków zapobiegawczych i wydanych zarządzeń. Stosownie do § 50 rozporządzenia, rejestr wypadków prowadzi dyrektor.
2. W protokołach, sporządzonych według wzoru ustalonego w załączniku nr 1 do ww. rozporządzenia, stwierdzono przypadki nie wskazania : rodzaju wypadku, udzielonej pomocy, zastosowanych środków zapobiegawczych, potwierdzenia przez uprawnione osoby zaznajomienia się z protokołem i innymi materiałami postępowania powypadkowego oraz potwierdzenia otrzymania protokołu

Dyrektor wyjaśnił, „... że w przypadku zaistnienia wypadku nauczyciel zawsze i niezwłocznie zapewniał poszkodowanemu opiekę; wzywano karetę pogotowia i udzielana była właściwa pomoc medyczna przez wezwanego lekarza, bądź szkolną pielęgniarkę. Każdorazowo o zdarzeniach niezwłocznie powiadamiani byli również rodzice /prawni opiekunowie/ poszkodowanego ucznia oraz nauczyciel pełniący funkcję społecznego inspektora pracy. Wszystkie zaistniałe wypadki zostały odnotowane w rejestrze wypadków. Ze względu na fakt, że w ocenie dyrektora były to lekkie urazy nie powiadamiano organu prowadzącego szkołę.

W szkole do września 2015 roku, zarówno poprzedni dyrektorzy, jak i obecny, przez przeoczenie nie sporządzali właściwych protokołów rejestrowanych zdarzeń. W roku szkolnym 2015/2016 jednak w przypadku zaistnienia wypadku ucznia właściwie zdefiniowano sposób postępowania zgodny z wymogami określonymi w ww. rozporządzeniu i sporządzano właściwą dokumentację. W tym czasie (od 1 września 2015 r.) doszło do czterech wypadków na terenie szkoły, z których sporządzono protokoły powypadkowe. Błędy pojawiające się w tej dokumentacji (brak daty podpisania protokołów oraz niewypełnianie wszystkich punktów wynikały z niedopatrzenia osób sporządzających protokoły.

Dyrektor poinformował iż 10 czerwca 2016 r. odbyło się szkoleniowe posiedzenie Rady Pedagogicznej, na której m. in. przeanalizowano treść wskazanego wyżej rozporządzenia oraz omówiono przygotowane procedury właściwego reagowania i dokumentowania w sytuacji zaistnienia wypadku ucznia w Gimnazjum Nr 4 w Piotrkowie Trybunalskim.

Dyrektor zobowiązał się do rzetelnego i systematycznego sporządzania protokołów powypadkowych oraz właściwego prowadzenia rejestru wypadków."

(akta kontroli str. 250)

Ocena
częstkowa

W Gimnazjum podejmowane były działania organizacyjne i techniczne służące bezpieczeństwu uczniów. Jako element wspomagający bezpieczeństwo, w listopadzie 2006 r. zainstalowano monitoring wizyjny. Na podstawie analiz stanu zagrożenia bezpieczeństwa, a także uwzględniając wymagania techniczne sprzętu, niezbędne do sprawnego funkcjonowanie systemu, w roku 2012 i latach 2014-2015 dokonano jego rozbudowy.

W Szkole nieprawidłowo dokumentowano czynności związane z wystąpieniem wypadku osób pozostających pod opieką szkoły i placówki.

2. Organizacja i ewaluacja funkcjonowania systemu monitoringu wizyjnego w szkole.
2.1. Organizacja i funkcjonowanie szkolnego systemu monitoringu wizyjnego.

Opis stanu
faktycznego

- 2.1.1. W skład szkolnego monitoringu wizyjnego wchodzi 17 kamer, z tego 10 zainstalowanych wewnątrz i 7 na zewnątrz budynku szkolnego oraz rejestrator zapewniający możliwość odtworzenia nagrań w systemie 30 – dniowym.

(akta kontroli str. 236-240)

W czasie przerw nie prowadzono bieżącej obserwacji obrazów z kamer. Według wyjaśnień dyrektora monitoring działa jedynie na zasadzie analizy zarejestrowanych zdarzeń w sytuacjach tego wymagających. Z uwagi na szeroki zakres obowiązków pracowników niepedagogicznych nie było możliwości przydzielania im dodatkowych zadań związanych z ciągłą obserwacją szkolnego monitoringu. Monitoring został tak zaprojektowany, że rejestratory umieszczone są w oddzielnym pomieszczeniu (przy sekretariacie), toteż obserwacja ciągła prowadzona przez jednego z pracowników wiązałaby się wyłącznie tylko z tym zadaniem i ciągłym przebywaniem w tym pomieszczeniu. Szkoła nie miała także wystarczających środków finansowych, by przeprowadzić zmianę miejsca, gdzie stałby rejestrator wraz z monitorem (koszty przeciągnięcia nowego okablowania do miejsca, gdzie stałby rejestrator). Wtedy możliwe byłoby prowadzenie ciągłej obserwacji przez pracownika, który w tym czasie wykonywałby inne swoje obowiązki (np. w sekretariacie szkoły lub w oddzielnym wygospodarowanym na ten cel pomieszczeniu).

(akta kontroli str. 256)

- 2.1.2. Z uwagi na brak bieżącej obserwacji obrazu z kamer, nie zorganizowano w szkole systemu powiadamiania nauczycieli lub innych osób pełniących dyżury podczas przerw o zdarzeniach, wymagających podjęcia szybkiej interwencji.

(akta kontroli str. 256)

- 2.1.3. Procedury obsługi i korzystania z monitoringu wizyjnego w szkole zapisano w regulaminie monitoringu wizyjnego. Zasady wykorzystania zapisów monitoringu wizyjnego określono następująco:

- rejestrator wraz z monitorem do podglądu obrazów z kamer monitorujących budynek szkolny i teren wokół szkoły znajduje się w zamkniętym pomieszczeniu obok sekretariatu szkoły.
- osobami upoważnionymi do obserwowania obrazu są: dyrektor szkoły, wicedyrektor.
- zapis ten może być udostępniony za zgodą dyrektora szkoły i w jego obecności:
 - a) wychowawcom klas, w celu zdiagnozowania problemów wychowawczych oraz podjęcia właściwych oddziaływań w tym zakresie,
 - b) pedagogowi, w celu przeciwdziałania zarejestrowanym przez monitoring formom niedostosowania społecznego uczniów, ich zachowaniom dysfunkcyjnym, a także udzielania właściwej pomocy ofiarom szkolnej przemocy.
- dane te udostępnia się ponadto uprawnionym instytucjom w zakresie prowadzonych przez nie czynności prawnych np. Policji, Straży Miejskiej, Sądom i Prokuraturom.
- osoby, które mają wgląd w obraz zarejestrowany przez monitoring wizyjny mają świadomość odpowiedzialności za ochronę danych osobowych.
- miejscem oglądu kamer jest zamknięte pomieszczenie przy sekretariacie szkoły.
- prawo do ustalenia bądź zmiany hasła dostępu ma tylko dyrektor szkoły.

(akta kontroli str. 241-242)

- 2.1.4. Żadna z kamer nie obejmuje swym zasięgiem pomieszczeń sanitarnych. Dyrektor wyjaśnił, że „Ponieważ monitoring został zainstalowany w roku 2006, obecnie trudno ocenić, czy rozmieszczenia kamer w placówce dokonano zgodnie z celami działania monitoringu”. Według dyrektora zastosowane rodzaje kamer – głównie te zmodernizowane – umożliwiają realizację ustanowionych celów. Na terenie szkoły – również w pewnym stopniu dzięki funkcjonowaniu monitoringu wizyjnego – z pewnością ograniczono lub wyeliminowano zachowania niepożądane, destrukcyjne, zagrażające zdrowiu i bezpieczeństwu uczniów.

(akta kontroli str. 237, 257)

- 2.1.5. Szkolny monitoring zainstalowano w listopadzie 2006 r. Koszt instalacji systemu – 14.691,02 zł ze środków własnych szkoły. W 2012 r. doinstalowano jedną kamerę i wymieniono rejestrator – koszt 3493,20 zł. W 2014 r. – zainstalowano dodatkowe dwie kamery zewnętrzne z doświetlaniem podczerwieni (875,00 zł). W 2015 r. doinstalowano jedną kamerę a zmodernizowano 3 kamery oraz zakupiono dodatkowy rejestrator 8 kanałowy (4.877,42 zł).

(akta kontroli str. 224-225)

- 2.1.6. Szkoła nie posiadała żadnej dokumentacji technicznej urządzeń monitoringu, nie prowadziła ewidencji pracy systemu/kamer, dat napraw i przeglądów. Szkoła nie ma zawartej umowy serwisowej. W wyjaśnieniu dyrektor podał, że „Monitoring w szkole został zainstalowany w 2006 roku. Obecnemu dyrektorowi został on przekazany jedynie jako środek trwały, co wynikało z zapisów księgowych i inwentarzowych bez pierwotnej dokumentacji technicznej. Szkoła posiada natomiast dane techniczne sprzętu użytego przy aktualnej rozbudowie i modernizacji systemu w latach 2012-2015.

Szkoła nie prowadzi ewidencji pracy szkolnego monitoringu, dat napraw i przeglądów, ponieważ w ocenie dyrektora brak jest podstaw prawnych, które precyzyjnie określałyby taką konieczność. Brak jest również jakichkolwiek procedur obsługi takiego systemu w placówce, na podstawie których dyrektor mógłby prowadzić taką dokumentację.

Monitoring w Gimnazjum Nr 4 w Piotrkowie Trybunalskim działa praktycznie bezawaryjnie, co na bieżąco i systematycznie kontrolowane jest przez dyrektora szkoły. W związku z powyższym w ramach posiadanych środków finansowych szkoła dokonuje głównie modernizacji i rozbudowy tego systemu. Podczas rozbudowy systemu w roku 2012 oraz 2014 dokonywane były również przeglądy działania całego systemu, które nie budziły zastrzeżeń.

Bezawaryjność systemu oraz aspekty ekonomiczne zdecydowały o tym, iż dyrektor nie podpisał z żadną firmą umowy serwisowej.”

(akta kontroli str. 226-227, 260-261)

W wyniku oględzin szkolnego monitoringu stwierdzono:

Monitor i centrala sterująca – rejestrująca znajdują się w pomieszczeniu (bez oznaczenia nr lub opisem na drzwiach wejściowych) obok sekretariatu szkoły. Pomieszczenie zamknięte. Klucz – wg informacji dyrektora – znajduje się sekretariacie.

W pomieszczeniu na regałach i podłodze znajdują się zarchiwizowane dokumenty. Na biurku stoi monitor (wygaszony) i trzy rejestratory systemu monitoringu (wg oświadczenia dyrektora – jeden najstarszy, sprawny, jednak nie używany z powodu słabych możliwości obsługi kamer w systemie HD i tylko 16 kanałów oraz dwa nowsze oba czynne). Na ekranie monitor, możliwa jest obserwacja obrazów z czterech kamer włączonych do jednego z rejestratora a po przełączeniu - 13 obrazów z drugiego rejestratora. Przy dokonywaniu zmian w podglądzie (liczba kamer, przybliżenia) system wymusza podanie

hasła. Dyrektor w trakcie prezentacji możliwości systemu monitoringu uaktywnia nagranie zarejestrowane z wcześniejszych godzin. Na prośbę kontrolera dokonuje zbliżeń zarejestrowanego obrazu z kamery zainstalowanej na zewnątrz przy wejściu do budynku szkoły. Obraz na zbliżeniu bardzo dobrej jakości umożliwia identyfikację charakterystycznych cech osoby i ubioru oraz parkujących na ulicy przed szkołą samochodów.

Obraz z kamer zainstalowanych wewnątrz budynku – gorszej jakości – mniej ostry i o mniejszym nasyceniu barw ale pozwalający na identyfikację osób znajdujących się w zasięgu kamery.

Wewnątrz budynku szkolnego, na ścianach i sufitach zainstalowano 10 kamer czynnych oraz trzy atrapy. Kamery swoim zasięgiem obejmowały głównie korytarze wraz z wejściami do sal lekcyjnych i innych pomieszczeń. Na zewnętrznych ścianach budynku zainstalowano siedem kamer monitorujących teren wejścia głównego, boiska szkolnego i parkingu wewnętrznego. Na żadnej z kamer nie stwierdzono śladów zabrudzeń, powodujących pogorszenie jakości obrazu.

Na bramie wejściowej od strony boiska, na drzwiach przy wejściu głównym oraz na drzwiach wejściowych przy łączniku do sali gimnastycznej znajdują się tabliczki informacyjne o monitoringu obiektu.

(akta kontroli str. 236-240)

2.2. Ewaluacja funkcjonowania szkolnego systemu monitoringu wizyjnego.

2.2.1. Szkoła nie dysponuje danymi czy informacjami pozwalającymi ocenić skuteczności szkolnego monitoringu wizyjnego. Podczas prowadzonych ankiet wśród uczniów (w ramach m. in. ewaluacji wewnętrznej pracy szkoły w minionych latach) wynika, iż część uczniów (2,5% ankietowanych) wskazuje monitoring jako czynnik wpływający na ich poczucie bezpieczeństwa w szkole. Nie określono natomiast wskaźników oceny stopnia realizacji celów przyjętych dla szkolnego monitoringu.

(akta kontroli str. 257)

2.2.2. W anonimowej ankiecie⁴ przeprowadzonej na potrzeby kontroli NIK, nauczyciele szkoły wskazali, że główną funkcją systemu monitoringu jest funkcja dowodowa (92%). Zdaniem połowy ankietowanych uczniów w monitorowanych obszarach są bardziej spokojni (na funkcję prewencyjną systemu wskazało 78% ankietowanych nauczycieli). Monitoring jest skutecznym narzędziem pozwalającym zwalczać problemy wychowawcze (92 %) i wymusza wśród uczniów pożądane zachowanie (65 %). Ponadto nauczyciele wskazali, że monitoring wpływa na jakość wykonywania obowiązków przez nauczycieli w zapewnieniu bezpieczeństwa w szkole (70 %). Nauczyciele znają zasady działania monitoringu

(akta kontroli str. 263-264)

W ankiecie⁵ przeprowadzonej przez NIK wśród uczniów, 95 % z nich wskazało, że ma poczucie bezpieczeństwa w szkole. Występowanie przypadków agresji lub niewłaściwego zachowania wskazało 20 % ankietowanych. Wpływ monitoringu na zachowanie ankietowanych zawsze wskazano w 11 % odpowiedzi, a przynajmniej czasami w 30 %. Funkcjonowanie monitoringu na występowanie niewłaściwych zachowań w różnych kategoriach zagrożeń, miało wpływ zdaniem 16% do 56 % ankietowanych.

(akta kontroli str. 265-266)

⁴ liczba ankiet pobranych – 41, zwróconych – 37, tj. - 90%

⁵ Ankieta przeprowadzona wśród uczniów III kl (liczba uczniów – 124, liczba wypełnionych ankiet – 62 tj. 50%),

2.2.3. W szkole nie przeprowadzono oceny szkolnego monitoringu wizyjnego w zakresie jego skuteczności oraz prawidłowości funkcjonowania. Wszelkie uwagi i spostrzeżenia dotyczące wyłącznie pozytywnych aspektów wynikających z monitoringu wizyjnego przekazywane były kierownictwu szkoły ustnie lub podczas prowadzonej ewaluacji pracy szkoły związanej z poczuciem bezpieczeństwa w szkole.

(akta kontroli str. 258)

2.2.4. W ostatnich latach incydentalnie, (2-3krotnie) uczniowie zwracali się z ustnym zapytaniem do dyrektora o zasięg szkolnego monitoringu. Nie udostępniano też ani uczniom, ani ich rodzicom zapisu szkolnego monitoringu. W związku z powyższym szkoła nie prowadzi ewidencji w tym zakresie.

(akta kontroli str. 258)

2.2.5. Komenda Miejska Policji w Piotrkowie Trybunalskim wystąpiła w dniu 7 lutego 2013 r. do Dyrektora Gimnazjum Nr 4 w Piotrkowie Trybunalskim z wnioskiem o zabezpieczenie na potrzeby prowadzonego postępowania nagrań z kamer obejmujących swoim zasięgiem działania teren wejścia na boisko przy szkole oraz wejścia głównego na teren Krytej Pływalni. Policja w piśmie poinformowała, że wykonuje czynności w sprawie dotyczącej zdarzenia noszącego znamiona czynu zabronionego zaistniałego w dniu 25 stycznia 2013 r. około godz. 17 na terenie Krytej Pływalni. Jako podstawę prawną wniosku podano art.20 ust. 15 ustawy o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 r. Dyrektor w piśmie do Policji oraz pisemnym oświadczeniu wyraził zgodę na jednorazowe wykorzystanie programu do odtworzenia nagrania z monitoringu z danego dnia (i określonej przez Policję godziny). Pismo o udostępnieniu nagrania zaewidencjonowano w ewidencji pism wychodzących z Gimnazjum za nr G4.078.92013. W dniu 28 kwietnia 2016 r. założono w Gimnazjum odrębny Rejestr udostępnień danych przetwarzanych w szkolnym systemie monitoringu Gimnazjum nr 4, w którym pod poz. 1 wpisano Komendę Miejską Policji w Piotrkowie Trybunalskim, której udostępniono dane z monitoringu.

(akta kontroli str. 267-271)

2.2.6. W sprawie wpływu szkolnego monitoringu na poziom bezpieczeństwa w szkole i poczucie bezpieczeństwa uczniów i nauczycieli dyrektor stwierdził „Rzetelna ocena systemu monitoringu wizyjnego zdaniem dyrektora nie jest możliwa w oderwaniu od całej realizowanej przez szkołę polityki bezpieczeństwa, z uwzględnieniem wszelkich działań prewencyjnych i profilaktycznych prowadzonych przez nauczycieli, pedagogów szkolnych i innych pracowników szkoły – w tym m. in. poprzez udział społeczności szkolnej w licznych akcjach edukacyjnych, informacyjnych, programach i przedsięwzięciach związanych z poprawą poczucia bezpieczeństwa na terenie szkoły.

W ocenie dyrektora monitoring funkcjonujący w szkole, wpłynął nieznacznie na poziom bezpieczeństwa i poczucie bezpieczeństwa uczniów i nauczycieli. Wprawdzie jego funkcjonowanie to tylko jeden z elementów lub środków składających się na poprawę poczucia bezpieczeństwa uczniów w szkole, to jednak stanowi istotny czynnik prewencyjny. Również nauczyciele i pracownicy niepedagogiczni w wyrażanych opiniach potwierdzają fakt, iż stanowi on skuteczne narzędzie pozwalające zwalczać wszelkie problemy wychowawcze.

Prowadzone na terenie szkoły działania wychowawcze dowodzą również, że i młodzież ucząca się w szkole sądzi, że obecność kamer tylko w niewielkim stopniu wpływa na ich zachowanie. Wyrażają opinię, że funkcjonowanie monitoringu ma m. in. wpływ na niewłaściwe zachowania uczniów, np. kwestie związane z dewastacją.

(akta kontroli str. 259)

W informacji z dnia 12 maja 2016 r. Komendy Miejskiej Policji w Piotrkowie Trybunalskim podano, że na terenie Gimnazjum Nr 4 w Piotrkowie Trybunalskim w latach 2007 – 2015 popełniono 23 przestępstwa (2007 r – 2, 2008 r – 1, 2009 r 2, 2010 r – 1, 2011 r – 4, 2012 r – 3, 2013 r – 3, 2014 – 4, 2015 r – 2) dotyczące: uszczerbku na zdrowiu – 1, udziału w bójce lub pobiciu – 4, kradzieży cudzej rzeczy – 7, przeciwko funkcjonariuszowi publicznemu – 1, Inne przestępstwa – 10. Jednocześnie podano, że zapis monitoringu został zabezpieczony w jednym przypadku w 2013 r. i wykorzystany w prowadzonych czynnościach sprawdzających przez Wydział Dochodzeniowo- Śledczy KMP w Piotrkowie Tryb.

(akta kontroli str. 273-274)

Ocena cząstkowa

Monitoring wizyjny w Gimnazjum utrzymywany był w sprawności technicznej. Nie zapewniono jednak możliwości jego optymalnego wykorzystania do poprawy bezpieczeństwa uczniów na terenie szkoły. Obrazy z kamer nie były stale obserwowane, co w efekcie nie pozwoliłoby na przeciwdziałanie potencjalnie zaistniałym negatywnym zdarzeniom w czasie bieżącym. Korzystanie z systemu ograniczano głównie do odtwarzania i analizy przebiegu zarejestrowanych zdarzeń, w przypadkach tego wymagających.

3. Zapewnienie zgodności prowadzenia systemu monitoringu wizyjnego z obowiązującymi przepisami prawa.

Opis stanu faktycznego

- 3.1. Na budynku, ogrodzeniu szkoły umieszczono tablice informujące o prowadzonym monitoringu.

(akta kontroli str. 237, 240)

- 3.2. Dyrektor, jako administrator danych, zgłosił zbiór danych z monitoringu wizyjnego szkoły do rejestracji Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych, w dniu 27 kwietnia 2016r.

(akta kontroli str. 275-281)

- 3.3. Szkoła prowadząc monitoring wizyjny zapewniła środki techniczne i organizacyjne zabezpieczające ochronę przetwarzanych danych osobowych. M.in. zabezpieczyła je przed udostępnieniem osobom nieupoważnionym, zabranieniem przez osobę nieuprawnioną, przetwarzaniem z naruszeniem ustawy oraz zmianą, utratą, uszkodzeniem lub zniszczeniem. Prowadzona była dokumentacja opisująca sposób przetwarzania danych oraz środki techniczne i organizacyjne zapewniające ochronę przy przetwarzaniu danych osobowych

W polityce bezpieczeństwa, w wykazie zbiorów danych osobowych oraz programów służących przetwarzania danych, wykazano program obsługujący monitoring wizyjny, w wykazie zbiorów danych osobowych i opisie struktury tych zbiorów, uwzględniono przetwarzanie danych, w ramach monitoringu wizyjnego.

W szczególności Gimnazjum posiadało :

- Instrukcję zarządzania systemem informatycznym do przetwarzania danych osobowych,
- Regulamin określający zasady funkcjonowania systemu monitoringu wizyjnego w Gimnazjum Nr 4 im. Władysława Jagiełły w Piotrkowie Trybunalskim.

W regulaminie określono: miejsca instalacji kamer systemu na terenie szkoły, reguły rejestracji i zapisu informacji oraz sposób ich zabezpieczenia, a także możliwości udostępniania zgromadzonych danych o zdarzeniach. W zasadach wykorzystania zapisów monitoringu wizyjnego podano m.in. informacje dotyczące :

- miejsca zainstalowania monitora i rejestratora systemu,,
- upoważnienia osób uprawnionych do obserwowania obrazu są
- zasad udostępniania nagrań

(akta kontroli str. 241-242, 282-308)

- 3.4. Dyrektor Gimnazjum w dniu 3 września 2012 r. nadał wicedyrektorowi Gimnazjum upoważnienie nr 38/2012 do obserwowania obrazu z kamer monitoringu wizyjnego w Gimnazjum nr 4 w Piotrkowie Trybunalskim oraz odtwarzania nagrania w uzasadnionych sytuacjach. Upoważnienie zawiera klauzulę o zobowiązaniu do zachowania w tajemnicy danych osobowych, które dotyczą systemu monitoringu wizyjnego oraz sposobu ich zabezpieczenia. Okres ważności upoważnienia określono od 3 września 2012 r. do 31 sierpnia 2017 r. upoważnienie zaewidencjonowano w rejestrze upoważnień w 2012 r. pod poz. 32 Dyrektor nie nadał ww. osobie identyfikatora.

(akta kontroli str. 309-311)

- 3.5. Rejestrator wraz z monitorem do obserwacji brzoźów z kamer monitorujących budynek szkolny i teren wokół szkoły znajduje się w zamkniętym pomieszczeniu obok sekretariatu szkoły. Osobami upoważnionymi do obserwowania obrazu są: dyrektor szkoły, wicedyrektor.

(akta kontroli str. 236)

W regulaminie ustalone zostały procedury dostępu do nagrań z monitoringu wizyjnego.

„...Zapis może być udostępniony za zgodą dyrektora szkoły i w jego obecności:

- a) wychowawcom klas, w celu zdiagnozowania problemów wychowawczych oraz podjęcia właściwych oddziaływań w tym zakresie,
- b) pedagogowi, w celu przeciwdziałania zarejestrowanym przez monitoring formom niedostosowania społecznego uczniów, ich zachowaniem dysfunkcyjnym, a także udzielania właściwej pomocy ofiarom szkolnej przemocy.

Dane te udostępnia się ponadto uprawnionym instytucjom w zakresie prowadzonych przez nie czynności prawnych np. Policji, Straży Miejskiej, Sądom i Prokuraturom.”

(akta kontroli str. 242)

Ustalone
nieprawidłowości

1. Zgodnie z art. 40 i art. 46 ust 1 ustawy z 29 sierpnia 1997 o ochronie danych osobowych , administrator danych, z wyjątkami przewidzianymi w ustawie, jest obowiązany zgłosić zbiór danych do rejestracji Generalnemu Inspektorowi Danych Osobowych, a zgłoszenie takie winno nastąpić przed rozpoczęciem przetwarzania danych osobowych w zbiorze. W okresie od 2006 r. do 27 kwietnia 2016 r. tj. dnia dokonania takiego zgłoszenia, dane osobowe z szkolnego monitoringu wizyjnego przetwarzane były bez wymaganego zgłoszenia.

W wyjaśnieniu przyczyn w sprawie niezgłoszenia zbioru danych z monitoringu do GODO, Dyrektor Szkoły podał, cyt. „W ocenie dyrektora wiele zawartych zasad w ustawie o ochronie danych osobowych nie dało się zastosować do danych osobowych o charakterze obrazowym, które przetwarzane były w szkolnym systemie monitoringu. Brak szczegółowych regulacji prawnych odnoszących się bezpośrednio do danych osobowych z prowadzonego monitoringu szkolnego budził wątpliwości dyrektora, czy zarejestrowanie obrazu osoby, która znalazła się w monitorowanym obszarze a którą trudno zidentyfikować jest przetwarzaniem jego wizerunku, ponieważ osoba ta nie została celowo nagrana. Monitoringu wizyjnego do GODO nie zgłaszali również poprzedni urzędujący dyrektorzy szkoły.

Obecny dyrektor uznał ostatecznie, że monitoring wizyjny, który pozwala na identyfikację osób, jest zbiorem danych osobowych i podlega przepisom ustawy o ochronie danych osobowych, a więc również obowiązkowi rejestracji w GIODO, dlatego też dokonał zgłoszenia zbioru danych monitoringu wizyjnego"

(akta kontroli str. 259)

2. Zgodnie z Art. 39. 1 ustawy z 29 sierpnia 1997 o ochronie danych osobowych Administrator danych prowadzi ewidencję osób upoważnionych do ich przetwarzania, która powinna zawierać: identyfikator, jeżeli dane są przetwarzane w systemie informatycznym oraz stosownie do Załącznika do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych⁶, cz. A pkt II 2. - Jeżeli dostęp do danych przetwarzanych w systemie informatycznym posiadają co najmniej dwie osoby - zapewnienie aby:
- a) w systemie tym rejestrowany był dla każdego użytkownika odrębny identyfikator;
 - b) dostęp do danych był możliwy wyłącznie po wprowadzeniu identyfikatora i dokonaniu uwierzytelnienia.

W wyjaśnieniu dyrektor podał, że „Do obserwowania obrazu z kamer monitoringu wizyjnego w szkole w sytuacji, kiedy zajdzie taka potrzeba, upoważniony został wicedyrektor szkoły (Upoważnienie Nr 35/2012). Osobie tej nie nadano identyfikatora, ponieważ dane systemu monitoringu wizyjnego nie są przetwarzane w systemie informatycznym. Wicedyrektor został jednak zobowiązany do zachowania w tajemnicy te dane osobowe oraz sposoby ich zabezpieczenia, do których miał wgląd.”

(akta kontroli str. 260)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie zgłoszenie zbioru danych z monitoringu, do rejestracji Generalnemu Inspektorowi Danych Osobowych ze znacznym opóźnieniem, tj. w kwietniu 2016 r., podczas gdy obowiązek w tym zakresie istniał przed rozpoczęciem korzystania z monitoringu w 2006 r. NIK zauważa jednocześnie, że w badanym okresie zapewnione były środki techniczne i organizacyjne dla ochrony danych osobowych. Urządzenia systemu zabezpieczone były przed nieuprawnionym dostępem do danych, ich utratą lub uszkodzeniami.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁷, wnosi o:

1. Zapewnienie dokumentowania wypadków w sposób przewidziany przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach.
2. Przestrzeganie obowiązku nadawania identyfikatora użytkownikom uprawnionym do przetwarzania danych w systemie informatycznym.

⁶ Dz. U. z 2004 r. Nr 100 poz. 1024

⁷ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096 oraz z 2016 r. poz. 677

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi.

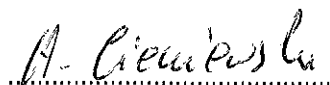
Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, dnia 20 lipca 2016 r.

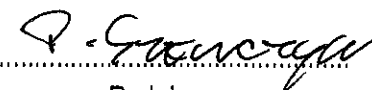
Kontroler
Doradca techniczny
Andrzej Cieniewski

.....

Podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi

Dyrektor
Przemysław Szewczyk

.....

Podpis